

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Priştine, 1 Kasım 2011
Nr.ref: RK 149/11

KABUL EDİLMEZLİK KARARI

Dava no: KI 01/11

Başvurucular

Özel Gradevinar Şirketi

Kosova Yüksek Mahkemesinin Ae-Pz nr. 21/2008 sayı ve 15 Temmuz 2010 tarihli kararının Anayasaya uygunluğunun değerlendirilmesi

KOSOVA CUMHURİYETİ ANAYASA MAHKEMESİ

Aşağıdaki yapıdadır:

Enver Hasani, Başkan
Kadri Kryeziu, Başkanvekili
Robert Carolan, Yargıç
Altay Suroy, Yargıç
Almiro Rodrigues, Yargıç
Snezhana Botusharova, Yargıç
Ivan Čukalović, Yargıç
Gjyljeta Mushkolaj, Yargıç
Iliriana Islami, Yargıç

Başvurucu

1. Başvurucu, Mitroviçalı avukat Miro Delevic tarafından temsile edilen Kraljevo merkezli Özel Gradevinar Şirkettir.

İtiraz Edilen Karar

2. 1999 yılındaki savaş ve sonrası dönemlerde mallarının zarar görmesine ilişkin maddi tazminat talebini reddeden Priştine Ticaret Bölge Mahkemesinin IV P-nr. 11/2005 sayı ve 11 Temmuz 2007 tarihli kararına karşı Kosova Yüksek Mahkemesine yapılan itirazı yerinde bulunmayan Ae-Pz br. 21/2008 sayı ve 15 Temmuz 2010 tarihli kararındır.

Dava Konusu

3. Başvurucu, Kosova Cumhuriyeti Anayasasının (bundan sonra “Anayasa” şeklinde anılacaktır) herhangi bir maddesine aitta bulunmaksızın Kosova Yüksek Mahkemesinin Ae-Pz br. 21/2008 sayı ve 15 Temmuz 2010 tarihli kararına itiraz etmiş ve ihlalin “*her zaman her davada adaletin bulunması gerekir ve adaletin bulunması gerçek ve tüzel kişilere koruma sağlayıp sorumluluk meselesini gündeme getirir*” olgusu ile alakalı olduğunu ileri sürmüştür.

Yasal Dayanak

4. Kosova Cumhuriyeti Anayasasının (bundan sonra “Anayasa” şeklinde anılacaktır) 113.7 ve 21.4 maddesi, 03/L-121 sayılı Anayasa Mahkemesi Hakkında Yasanın (bundan sonra “Yasa” şeklinde anılacaktır) 20, 22.7 ve 22.8 maddesi ile Kosova Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü’nün (bundan sonra “İçtüzük” şeklinde anılacaktır) 56. kuralı 2. fıkrasıdır.

Davanın Mahkemeye Geliş Biçimi

5. Başvurucu 5 Ocak 2011 tarihinde Kosova Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesine (bundan sonra “Mahkeme” şeklinde anılacaktır) başvuruda bulunmuştur.
6. Anayasa Mahkemesi 23 Mart 2011 tarihinde davanın KI 01/11 dosya numarası ile kaydedildiğini başvurucuya, Kosova Yüksek Mahkemesine ve Priştine Ticaret Bölge Mahkemesine bildirmiştir.
7. Priştine Ticaret Bölge Mahkemesinin 28 Mart 2011 tarihinde Anayasa Mahkemesine gönderdiği yazılı cevapta ilave dilecek herhangi bir şeyin olmadığı, davayla ilgili görüşünün Priştine Ticaret Bölge Mahkemesinin karar gerekçesinde açıklandığı bildirilmiştir.
8. Kosova Yüksek Mahkemesinin 29 Mart 2011 tarihinde Anayasa Mahkemesine gönderdiği yazılı cevapta ilave dilecek herhangi bir şeyin olmadığı, davayla ilgili görüşünün Yüksek Mahkemenin karar gerekçesinde açıklandığı bildirilmiştir.
9. Mahkeme, Kosova Yüksek Mahkemesinin Ae-Pz nr. 21/ sayı ve 15 Temmuz 2010 tarihli kararının hangi tarihte kabul edildiği konusundaki delilleri Avukat Miro Dalevic’ten 5 Nisan 2011 tarihinde talep etmiştir.
10. Avukat Miro Dalevic, kararın kabulüyle ilgili tutanağın Kosova Yüksek Mahkemesinde bulunduğunu yazılı olarak 26 Nisan 2011 tarihinde Mahkemeye bildirmiştir.
11. Ticaret Bölge Mahkemesinin 28 Haziran 2011 tarihinde gönderdiği fakstan Avukat Miro Deleviç’in Yüksek Mahkemenin kararını 22 Eylül 2010 tarihinde kabul ettiği görülmektedir.

12. Yargıç Snezhana Botusharova başkanlığında Yargıçlar Ivan Ćukalović ile Iliriana Islami'den oluşan ön inceleme heyeti, raportör yargıç Altay Suroy'un raporunu 4 Ekim 2011 tarihinde görüştüğten sonra tam kadroda toplanan mahkeme heyetine istemin kabul edilmezliğine ilişkin öneri sunmuştur.

Olguların Özeti

13. Kraljevo Belediyesine bağlı Ratine köyü merkezli Özel Gradevinar Şirketi 1999 yılı boyunca Obiliç Belediyesinde ticari faaliyet göstermiş olup 1999 yılının ikinci yarısında uğradığı zararlar ilgili olarak Priştine Ticaret Bölge Mahkemesinde tazminat dava açarak birinci davalı olarak Priştine Belediyesi, ikinci davalı olarak Kosova Geçici İdare Makamları ve üçüncü davalı olarak Kosova Hükümeti tarafından tazminini talep etmiştir.
14. Aslında Gradevinar şirketi, 1999 yılının ikinci yarısında sahip olduğu bina, bağ ve toprağın işlenmemesinden kaynaklanan zararlar ile söz konusu binada bulunan taşınır mallara verilen toplam zararın 255.000,00 avro tutarında olduğunu hesaplamıştır.
15. Priştine Ticaret Bölge Mahkemesine teslim edilen dava dilekçesinde davalıların yükümlülüklerinin Borçlar Yasasının 180. maddesine, Avrupa İnsan Hak ve Özgürlükleri Sözleşmesi ile mal ve mülkiyet hakkının barışçıl yolla teminin düzenleyen ek protokolüne isnat edildiği belirtilmiştir.
16. Priştine Ticaret Bölge Mahkemesinin 11 Temmuz 2007 tarih ve IV. P.br. 11/2005 sayılı kararında dava dilekçesini reddederek gerekçesinde şunu belirtmiştir: *“Borçlar Kanununun 180. maddesi savaştan dolayı mülke zarar gelmesi durumunda Belediye yönelik herhangi bir sorumluluğu öngörmemiştir. Çünkü belediye organlarının, Kosova’da 1999 yılında olduğu gibi, savaşı veya saldırıyı durdurabilecek durumda değiller”*.
17. İkinci davalı olan Kosova Geçici İdare Makamları ve üçüncü davalı olan Kosova hükümetiyle ilgili olarak Priştine Ticaret Bölge Mahkemesi şu gerekçe ile dava dilekçesini reddetmiştir: *“2000/47 sayılı ve 18 Ağustos 2000 tarihli UNMIK Yönetmeliğine göre UNMIK personelinin dokunulmazlığı vardır”, Kosova Hükümeti ile ilgili olarak ise “Tüzel kişi statüsüne sahip olmadığı için Medeni usul Yasasının 77. maddesine göre medeni hukuk davalarında taraf olamaz”*.
18. Özel Gradevinar Şirketi, avukatı Miro Delevic aracılığıyla 22 Ocak 2008 tarihinde Kosova Yüksek Mahkemesinde dava açarak dava dilekçesinde şunlara yer verilmiştir: *“İkinci ve üçüncü davalının meşruiyetinin pasif olmasından kaynaklanan eşya hukukunun yanlış uygulanmasından kaynaklanan zarar Askeri müdahalenin akabinde 9 Haziran 1999 tarihinden sonra meydana gelmiştir”*.
19. Kosova Yüksek Mahkemesinin 15 Temmuz 2010 tarih ve Ae-Pz br. 21/2008 sayılı kararında avukat Miro Delevic’in itirazı yerinde bulunmayarak reddedilmiş ve Priştine Ticaret Bölge Mahkemesinin IV P-br. 11/2005 sayılı ve 11 Temmuz 2007 tarihli kararı onanmıştır.

Başvurucunun İddiaları

20. Başvurucu, Özel Gradevinar şirketinin mallarına 1999 yılı boyunca verilen zararlara karşılık açılan tazminat davasıyla ilgili dilekçeyi reddeden Kosova Yüksek Mahkemesinin kararı ile Kosova Cumhuriyeti Anayasasının herhangi bir maddesi

zikredilmeksizin, bu Anayasa ile güvence altına alınan haklarının ihlal edildiğini ileri sürmektedir.

21. Başvurucu şöyle bir değerlendirmede bulunmaktadır: *“ihlal şu olgudan ileri gelmektedir: her zaman her davada adaletin bulunması gerekir ve adaletin bulunması gerçek ve tüzel kişilere koruma sağlayıp sorumluluk meselesini gündeme getirir”*.
22. Başvurucu, Bölge Mahkemesi ve Yüksek Mahkeme kararları ile KFOR, UNMIK ve Kosova Hükümetinin bu bağlamdaki pasif meşruluğundan kaynaklanan hukuki boşluğunun desteklendiğini değerlendirmektedir.

Mülki ihtilaflarla ilgili anayasal ve yasal kurallar

23. Borçlar Yasasının 180. madde 1. fıkrası şunu belirlemiştir:

“Ölümden kaynaklanan zarar, yaralanma veya kayıp ya da şiddet ile terör eylemleri süresince gerçek kişilerin mallarının imha edilmesi ve de gösteri veya açık toplantılarda meydana gelecek zararlardan, o anda yasalara göre olayları durdurmaya yetkili olan organlar sorumludur”.

Hükümet organlarının sorumluluklarıyla ilgili anayasal ve yasal kurallar

24. Kosova Geçici İdaresinin yetkilerini belirleyen 1999/1 sayılı ve 25 Temmuz 1999 tarihli yönetmeliğin 1. maddesi 1. fıkrası ile 7. maddesi şunu belirlemiştir:

1.1 Kosova'daki tüm yasama ve yürütme yetkisi, yargı organları da dahil olmak üzere, UNMIK'e devredilmiştir ve Genel Sekreter Özel Temsilcisi tarafından yürütülür.

Bu yönetmelik, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin 1244 (1999) sayılı kararının kabul edildiği 10 Haziran 1999 tarihinde yürürlüğe girmiş sayılacaktır.

Dokunulmazlıkla ilgili anayasal ve yasal kurallar

25. Kosova Cumhuriyeti Anayasasının 146. maddesi [Uluslararası Sivil Temsilci] şunu öngörmüştür:

Bu Anayasanın diğer hükümlerinden bağımsız olarak:

26 Mart 2007 tarihli Geniş Kapsamlı Kosova Statüsü Çözüm Önerisi uyarınca görevlendirilen Uluslararası Sivil Temsilci ve diğer kurum ile kuruluşların, yasal yeterlik, imtiyaz ve dokunulmazlıkları da dâhil olmak üzere, görev süreleri ve yetkileri Geniş Kapsamlı Öneriyle belirlenmiştir.

26. 2000/47 sayılı ve 18 Ağustos 2000 tarihli yönetmelik KFOR, UNMIK ve bu organların personeline ilişkin statüsü, hak ve dokunulmazlıklarıyla ilgili olup 2.1 ve 3.1 maddeleri şunu belirlemiştir:

2.1 KFOR, varlıkları, fon ve malları her türlü yasal işlemde muafır.

3.1 UNMIK, varlıkları, fon ve malları her türlü yasal işlemde muafır

İstemın Kabul Edılrlılığının Değerlendirilmesi

27. Anayasa ile öngörülen kabul edilirlilik koşulları Anayasa Mahkemesi Hakkında Yasa ve Anayasa Mahkemesi İçtüzüğünde vurgulanmışlardır.
28. Başvurucunun başvurusu Anayasa, Yasa ve İçtüzükte belirtilen süre sınırları içerisinde olup, bu sürelerin hesaplanma şekli İçtüzüğün 27. kuralı 3 ve 6. fıkralarında şu şekilde açıklanmıştır:
 3. Zaman aralığı ay hesabına göre hesaplandığında olayın veya fiilin meydana geldiği aydan sonraki ayın aynı gününde veya uygun olması durumunda müteakip ayın birinci günün bitiminde biter.
 6. Zaman aralığı cumartesi, pazar veya resmi tatil gününde tamamlanması durumunda söz konusu arlık müteakip iş günün bitimine kadar uzatılır.
29. Kosova Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi Hakkında Yasanın 48. maddesi şunu belirlemiştir:

“Başvurucu, isteminde hangi hak ve özgürlüklerinin ihlal edildiğini ve kamu otoritesinin itiraz ettiği somut hükmünün hangisi olduğunu açıkça belirtmekle yükümlüdür”
30. Anayasaya göre, Anayasa Mahkemesinin görevi, hukuk mahkemelerince çıkartılan kararların ele alındığı durumlarda Temyiz Mahkemesi olarak görev yapmaz. Usul ve maddi hukuk kurallarının yorumlayıp uygulamak hukuk mahkemelerinin görevidir (bkz. *mutatis mutandis* Garcia Ruiz – İspanya [GC] 30544/96 davası AİHM 1999-I tarihli kararı 28. Maddesi).
31. Başvurucu, Anayasa ile güvence altına alınan haklarının ihlal edildiğini ilk bakışta gösteren herhangi bir kanıt sunmamıştır (bkz. *Vanek – Slovakya Cumhuriyeti davası AİHM 53363/99 sayı ve 31 Mayıs 2005 tarihli Kabul Edilmezlik Kararı*). Başvurucu, Anayasanın 113.7 maddesinde ve Yasanın 48. maddesinde belirtildiği üzere, Anayasanın hangi maddesine dayandırdığını belirtmemiştir.
32. Başvurucu, hukuk mahkemeleri tarafından olguların yanlış tespiti ve yasaların yanlış uygulanmasından dolayı haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüş, alt derecelerdeki mahkemelerin “hukuki boşluğa” destek verdiklerini iddia etmiştir.
33. 1999/1 sayı ve 25 Temmuz 1999 tarihli UNMIK Yönetmeliğinin yukarıda zikredilen yasal hükümlerinden, 1.1 ve 7.1 maddelerinin 10 Haziran 1999 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere geriye dönük hukuki etkisinden ve UNMIK idaresini yegane yetkili otorite olarak öngörmesinden açıkça görüldüğü gibi hukuki boşluk bulunmamıştır.
34. Bu davada başvurucuya, yasaların yanlış olduğunu öne sürdüğü yorumlanmasına ilişkin imkânları Ticaret Bölge Mahkemesi ile Yüksek Mahkemeye başvurarak sağlanmıştır. Bu davayla ilgili kararlarda, Anayasa Mahkemesi herhangi bir keyfiliğin bulunduğunu tespit etmemiştir (bkz. *mutatis mutandis*, Shub – Lituanya davası ile ilgili AİHM’nin 17064/06 sayı ve 30 Haziran 2009 tarihli kabul edilmezlik kararı).
35. Sonuç olarak bu başvuru kabul edilirlilik koşullarını yerine getirmemiştir. Başvurucu, itiraz edilen kararla anayasal hak ve özgürlüklerin ihlal edildiğini ortaya koyup delillerle desteklemeyi başaramamıştır.

36. Buna göre bu başvuru İçtüzüğün 36 (2b) kuralına göre açıkça mesnetsizdir. Söz konusu kural şunu belirlemiştir: “Mahkeme, açıkça isnat edilmeyip aşağıdaki kanaatlere varması durumunda istemleri reddedecektir: b. Sunulan olguların herhangi bir şekilde Anayasa ihlali iddialarını gerekelendirmediğı zaman”

BU SEBEPLERDEN DOLAYI

Anayasa Mahkemesi, Anayasanın 113.7 ve Yasanın 49. maddesine ile İçtüzüğün 36 (3b) kuralına dayanarak 4 Ekim 2011 tarihindeki duruşmasında oybirliğıyle:

- I. İstem kabul edilmez olarak REDDİNE karar vermiştir.
- II. İşbu karar Yasanın 20.4 maddesine uygun şekilde taraflara bildirilip Resmi Gazetede yayımlanır.
- III. Karar derhal yürürlüğe girer.

Raportör Yargıç

Anayasa Mahkemesi Başkanı

Altay Suroy, imza

Prof. Dr. Enver Hasani, imza